

Ptak stojący na brzegu z odwróconą głową, z długą „szablą” lotek pierwszorzędowych jest rybitwą. Bez względu na rodzaj i gatunek, wszystkie dorosłe rybitwy mają gładkie pokrywy skrzydłowe i grzbiet. Na zdjęciu widzimy natomiast wyraźny rysunek i na grzbiecie, i na pokrywach skrzydłowych. To oznacza, że nasz ptak jest osobnikiem młodym. Stan upierzenia z niewytartymi jasnymi zakończeniami wskazuje, że ptak jest bardzo młody i że gniazdo opuścił nie dawniej niż trzy–cztery tygodnie wcześniej. Rysunek na głowie oraz kształt dzioba pomógłby nam w ustaleniu czy nasza rybitwa należy do rodzaju *Sterna* czy *Chlidonias*. U naszego ptaka ogólny kolorysta grzbietu i pokryw jest podobny. U rybitw z rodzaju *Chlidonias* natomiast grzbiet jest wyraźnie ciemniejszy od kontrastowo jasnych pokryw skrzydłowych. Nasza rybitwa należy zatem do rodzaju *Sterna*. Kształt i ubarwienie dzioba oraz okolica dzioba pomogłyby nam w identyfikacji, ale tych ważnych cech nie mamy na zdjęciu. Musimy zatem zwrócić uwagę na odcień wierzchu, ciemną plamę utworzoną przez małe pokrywy skrzydłowe oraz długość i barwę nóg. Najłatwiej wyeliminować jest młodą rybitwę różową *S. dougallii*, która ma czarniawe nogi, a najdłuższe lotki pierwszorzędowe mają wewnętrzne chorągiewki białe, co u ptaka w locie powoduje brak ciemnego paska wzdłuż tylnej krawędzi zewnętrznych lotek 1. rzędu, charakterystycznego dla pozostałych gatunków, a więc rybitwy rzecznej *S. hirundo* oraz popielatej *S. paradisaea*. Rozpoznanie obu ostatnich gatunków jest stosunkowo łatwe, ale ptaka nie widzimy w locie, ponadto brak wspomnianych wyżej cech oraz zmienność indywidualna mogą sprawić problem. Zaczniemy od ciemnej plamy na przedniej krawędzi skrzydła utworzonej przez małe pokrywy. Widzimy, że jest ona szeroka i wyraźnie zaznaczona. Duża plama jest cechą rybitwy rzecznej, podczas gdy rybitwa popielata ma zwykle tę plamą wąską i słabo zaznaczoną. Zdarza się jednak, że może być ona bardzo podobna u obu gatunków. Popatrzmy zatem na ubarwienie wierzchu. Na zdjęciu (które zostało zbyt rozjaśnione) zauważalny jest wyraźnie brązowy nalot na grzbiecie. Brązowawy (ciepły) nalot na grzbiecie może występować u rybitwy popielatej, a jeśli jest, to tylko tuż po opuszczeniu gniazda, i w krótkim czasie (2–3 tygodni) znika. Wówczas wierzch staje się typowo popielaty, zimny w odcieniu, bez jakichkolwiek brązów. I takie ptaki opuszczają kolonie lęgowe i osiągają na przykład Polskę. Rybitwa

rzeczna natomiast ma z reguły sporo brązu na grzbiecie, przez co utrzymuje się on znacznie dłużej. Podobnie sytuacja dotyczy brązowych pasieczków przedkońcowych na zakończeniach pokryw skrzydłowych oraz jasnych zakończeń, które na wewnętrznych pokrywach skrzydłowych oraz lotkach 3. rzędu są białawe, ale na zewnętrznych pokrywach są właśnie brązowawe. To kolejna cecha wskazująca na rybitwę rzeczną. Jeśli dodamy do tego, że nasz ptak ma stosunkowo długie nogi (w porównaniu z wyjątkowo krótkimi u rybitwy popielatej), to oznaczenie gatunku jako młodą rybitwę rzeczną możemy uznać za poprawne.

Przy tej okazji warto dodać, że obie rybitwy różnią się dziobem, który u rybitwy rzecznej jest duży, długi i mocny, z pomarańczową nasadą, podczas gdy u rybitwy popielatej jest krótki, delikatny i cały czarniawy (rozjaśnienie u nasady występuje tylko bardzo krótko tuż po opuszczeniu gniazda). Ponadto oko rybitwy popielatej jest w całości na czarnej czapeczce, przez co jest ono niewidoczne, gdy u rybitwy rzecznej oko jest otoczone, głównie od spodu, białą obrączką oczną.

Tę młodą rybitwę rzeczną sfotografował Paweł Gębski w lipcu 2004 roku na Zbiorniku Mietkowskim.

Jan Lontkowski

Jaki to ptak? Zagadka nr 64 – *Mystery bird 64*

